

การนำหลักสารานียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
หนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
THE APPLICATION OF BUDDHISM'S SIX STATES OF CONCILIATION
(SARANIYADHAMS) TO TAMBON NONG PHAI ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION'S ADMINISTRATIONS IN
NADUN DISTRICT, MAHA SARAKHAM PROVINCE

พระครูกัลยาณกิจจานุกิจ กลยาโณ (ปทุมมา)¹
PHRAKHRUKANLAYANAKITCHANUKIT KALLAYANO (PATUMMA)
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาการนำหลักสารานียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการนำหลักสารานียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ของประชาชนที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักสารานียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ และหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 280 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เปรียบเทียบความคิดเห็นโดยใช้การทดสอบค่า t-test ความแปรปรวนทางเดียว F-test หรือ (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1) การนำหลักสารานียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้งห้าด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการองค์การ รองลงมาคือ ด้านการบริหารโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการบริหารงานคลัง ด้านการบริหารงานบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงานการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม

2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักสารานียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนที่มี

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยเรียงลำดับจากความถี่มากไปหาน้อย สามลำดับแรก คือ ควรใช้จ่ายงบประมาณอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สำหรับการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมให้มากที่สุด จัดสรรงบประมาณไปพัฒนาในพื้นที่ได้อย่างทั่วถึง ควรพุดจาชด้อยชดค่า และเจ้าหน้าที่ไม่ควรเลือกปฏิบัติในการให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการ ควรให้บริการตามลำดับในการมาใช้บริการ เพื่อความเป็นธรรมแก่ผู้รับบริการ

ABSTRACT

The objectives of this thesis were: 1) to study the application of Buddhism's Six States of Conciliation (Saraniyadhamma) to TambonNongPhai Administrative Organization's administration in MahaSarakhm province's Nadun District, 2) to compare residents' opinions on the application of Buddhism's such six states to its administration, resting on variables of their genders, ages and educational levels, and 3) to regulate their suggestions for the application of Buddhism's such six states to its administration. The sampling group employed for conducting the research comprised TambonNongPhai Administrative Organization's personnel and household heads residing in its authorized area, numbering 280 individuals, by making use of Taro Yamane's table. The data collection instrument was the questionnaire of Likert-type scales, possessing the reliability for the whole entry at .85. The statistics utilized for data analyses encompassed: percentage, mean, standard deviation, comparing differences by way of t-test and F-test (One-way ANOVA).

Outcomes of the research revealed the following findings:

1) The application of Buddhism's Six States of Conciliation (Saraniyadhamma) to TambonNongPhai Administrative Organization's administration located in Mahasarakham province's Nadun District was comprehensively rated 'more'. Individually, each of five aspects was also scored 'more'; the aspects with the highest, lower and lowest were those of: i) organizational management, ii) infrastructural administration and iii) financial administration, iv) personnel administration and v) educational, religious and cultural administration.

2) The comparative results of residents' opinions on the application of Buddhism's six states of conciliation to its administration indicated that variables of their genders, ages and educational levels showed no significant differences in the application of Buddhism's Six States of Conciliation to its administration in the overall aspect.

3) Their suggestions for the application of its six states of conciliation to the above organization's administration were recommended in descending orders of three frequencies. First, the organization should spend its budgets with regard to values of money, making great contribution to educational, religious and cultural support at most. Next, it should allocate budgets to develop its areas thoroughly. Then, the organization's officials should speak clearly, offering services to service recipients on the first-come-first-serve basis for their fairness.

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่นในระดับเทศบาล นับเป็นรูปแบบการบริหารจัดการในระบอบประชาธิปไตยอย่างหนึ่ง เทศบาลเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องจัดการดูแลทุกข์สุขของประชาชน เทศบาลเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากในรูปแบบหนึ่ง ดังนั้น สารสำคัญประการหนึ่งของเทศบาลก็คือ การบริหารกิจการในท้องถิ่นที่เปิดโอกาสให้กับประชาชนในเขตเทศบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานได้ จุดมุ่งหมายสำคัญในการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นก็เพื่อต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นต่างๆ ได้มีโอกาสเรียนรู้และทำความเข้าใจหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาลถือได้ว่าเป็นที่แพร่หลาย และเป็นที่ยึดถือของประชาชนมากที่สุด ในบรรดาารูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ ถ้าหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารที่ดี มีประสิทธิภาพ สามารถเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมย่อมมีส่วนส่งเสริมความเจริญมั่นคงแก่ท้องถิ่นและส่วนรวมของประเทศในที่สุด โดยรูปแบบการปกครองคล้ายกับรูปแบบรัฐสภา (Parliamentary System) กล่าวคือ มีสภาเทศบาล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติตลอดจนควบคุมการทำงานของฝ่ายบริหารและคณะเทศมนตรีที่คัดเลือกมาจากสมาชิกสภาเทศบาลฝ่ายที่มีเสียงข้างมาก ทำหน้าที่เป็นผู้บริหาร ตลอดจนกำหนดนโยบายและควบคุมดูแลการบริหารงานของเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบายของฝ่ายบริหาร หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ สภาเทศบาลทำหน้าที่คล้ายสภาผู้แทนราษฎร และคณะเทศมนตรีทำหน้าที่เหมือนกับคณะรัฐมนตรีในระดับประเทศนั่นเอง (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2539, หน้า 27)

ในทางพระพุทธศาสนา กล่าวว่า “ผู้นำหรือผู้บริหาร คือผู้ที่มีคุณสมบัติ เช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ ความสามารถของบุคคล ที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกันและพากันไปสู่จุดหมายที่ดีงาม พุทธองค์ตรัสไว้ในโคปาลสูตร โดยการเปรียบเทียบฝูงโค และโคจำฝูงเกี่ยวกับผู้นำและผู้บริหาร ตลอดผู้ตามไว้ว่า เหมือนหัวหน้าฝูงว่ายน้ำไปสู่ฝั่งตรงกันข้าม หากโคหัวหน้าฝูงว่ายน้ำไปตรง ฝูงโคทั้งหลายก็ตรงตามกัน และประสบกับความปลอดภัย หากโคหัวหน้าฝูงพาวว่ายน้ำไปคด โคทั้งฝูงที่ติดตามย่อมจะดำเนินไปคด และประสบกับความลำบากฉันทใด ในหมู่มนุษย์ก็ฉันทนั้น บุคคลผู้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ หรือเป็นผู้นำหากมีคุณธรรมในการดำเนินชีวิต หรือในการปกครองแล้ว ผู้ตามย่อมจะเดินตามแบบของผู้นำด้วยดี และประสบกับความปลอดภัย หากว่าผู้นำ หรือหัวหน้าไม่ประกอบด้วยคุณธรรมในการดำเนินชีวิตหรือในการปกครองแล้ว ผู้ตามย่อมจะดำเนินไปตาม และประสบกับความลำบาก ฉันทนั้น” (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), 2526, หน้า 4).

โดยที่กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม มีสภาพเหมาะสม สมควรให้จัดตั้งเป็นเทศบาลตำบล อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 ประกอบมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติสภาเทศบาล พ.ศ. 2496 และมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติสภาเทศบาล ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จึงประกาศจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ขึ้นเป็นเทศบาลตำบล หนองไผ่ เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 เป็นต้นไป ประกาศ ณ วันที่ 24 มิถุนายน 2546 (เทศบาลตำบลหนองไผ่, 2557, อัดสำเนา) เมื่อมีเทศบาลตำบลจึงได้เกิดมีผู้บริหารเกิดขึ้น ซึ่งในการบริหารของผู้บริหารระดับเทศบาลตำบลนั้น พบว่า การบริหารงานของผู้บริหารงานบางส่วนบางระดับนั้น ยังบกพร่องในการบริหารงานซึ่งคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน โดยไม่ยึดถือความถูกต้องคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน ใช้อารมณ์ในการแก้ปัญหา ขาดความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะในการปฏิบัติงาน ยังความแตกแยกในหมู่คณะ ความแตกแยกของสมาชิกในเทศบาลกับฝ่ายค้าน ฝ่ายปกครองท้องถิ่น การให้บริการประชาชน การส่งเสริมชุมชนที่น้อยไป ไม่ทำตามความต้องการของประชาชน และขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี เกิดการล่าช้าในระบบการทำงานชุมชนจึงมีการพัฒนาที่ล่าช้าไม่ทันต่อยุคสมัย จึงต้องนำหลักธรรมมาใช้ประกอบการบริหารจัดการ เพื่อให้การบริหารระบบงานขับเคลื่อนในทิศทางที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การบริหารงานต่างๆ บรรลุถึงจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ นั้น ผู้ที่ทำหน้าที่ผู้บริหารนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องศึกษาทักษะต่างๆ ในการเป็นผู้นำ การจะเป็นผู้นำและผู้บริหารที่ดีได้นั้น ไม่ใช่เรื่องง่ายแต่ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยาก หากผู้บริหารหรือผู้นำมีคุณธรรมมีความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ (เดชศักดิ์ อังเกลียวลม, 2542, หน้า 25)

ธรรมะ เป็นข้อปฏิบัติในการทุกๆ อย่างโดยเหมาะสม เช่น ในทางการปกครอง ทางการศึกษา ทางสังคม เป็นต้น เพื่อให้เกิดความสุขความเจริญเหมาะสมแก่สภาพการณ์สภาวการณ์ เป็นต้น ที่เกี่ยวข้อง โดยวิธีที่จะให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ปกครองในทางเกื้อกูล ในทางก่อให้เกิดสุข เรียกสั้นๆ ด้วยคำในปัจจุบันว่า เพื่อความสุขความเจริญ นอกจากนี้ยังเป็นหลักธรรมที่นำไปปฏิบัติได้ตลอดไปทุกกาลสมัย ฉะนั้นหลักสาราณียธรรม 6 จึงเน้นความสำคัญของผู้นำหรือเน้นที่ตัวผู้นำว่าจะต้องมีคุณสมบัติหรือมีคุณธรรมอะไรบ้างจึงจะนำประเทศชาติไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุข

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะทำการศึกษา การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม เพื่อต้องการส่งเสริมหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาหรือหลักสาราณียธรรม 6 และร่วมพัฒนาการปกครองการบริหารในส่วนของผู้ทำหน้าที่ปกครอง หรือนักบริหารให้ดียิ่งขึ้นเพราะจะทำให้ทราบและรู้แนวทางปฏิบัติ ทราบถึงปัญหา และข้อเสนอแนะในการนำหลักธรรมไปใช้ในการบริหารที่เหมาะสมให้แก่ผู้ปกครองหรือผู้บริหารต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการนำหลักสราณีธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ของประชาชนที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักสราณีธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อการนำหลักสราณีธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

3.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อการนำหลักสราณีธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

3.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นที่มีต่อการนำหลักสราณีธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 **ขอบเขตด้านประชากร** ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ จำนวน 23 คน และหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้หัวหน้าครัวเรือน 1 คนต่อ 1 ครัวเรือน จำนวน 908 คน รวมทั้งสิ้น 931 คน

4.2 **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ได้แก่ การนำหลักสราณีธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม จำแนกเป็น 5 ด้าน ดังนี้คือ

- 1) ด้านการบริหารจัดการองค์การ
- 2) ด้านการบริหารงานคลัง
- 3) ด้านการบริหารโครงสร้างพื้นฐาน
- 4) ด้านการบริหารงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 5) ด้านการบริหารงานบุคคล

4.3 **ขอบเขตด้านพื้นที่** ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ทำให้ทราบการนำหลักสราณีธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

5.2 ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการนำหลักสราณีธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ของประชาชนที่มี เพศ อายุ และระดับการศึกษา ต่างกัน

5.3 ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

5.4 ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานโดยยึดหลักสาราณียธรรม 6 เพื่อให้เกิดการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพได้

6. วิธีดำเนินการวิจัย

6.1 ประชากร ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ จำนวน 23 คน และหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้หัวหน้าครัวเรือน 1 คนต่อ 1 ครัวเรือน จำนวน 908 คน รวมทั้งสิ้น 931 คน

6.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ และหัวหน้าครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้หัวหน้าครัวเรือน 1 คน ต่อ 1 ครัวเรือน จำนวน 280 คน ซึ่งได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรของ ยามาเน (Taro Yamane) (ยุทธโกยวรรณ์, 2545, หน้า 107)

6.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคามมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaires) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

6.4 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว F-test (One-way ANOVA)

7. ผลการวิจัย

7.1 ผลการวิเคราะห์การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทั้งห้าด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการองค์การ รองลงมาคือ ด้านการบริหารโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงานการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม

เมื่อแยกออกเป็นรายด้าน พบว่า มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1) ด้านการบริหารจัดการองค์การ พบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “ผู้บริหารเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ พูดจาดี มีอัธยาศัยไมตรีดี ยิ้มแย้มแจ่มใส และมีความเป็นกันเอง” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า “ผู้บริหารได้บริหารงานด้วยความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม อุทิศตนเพื่องาน”

2) ด้านการบริหารงานคลัง พบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “ผู้บริหารให้คำแนะนำหรือชักจูงต่อเพื่อนร่วมงานอย่างสุภาพ” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 4 ที่ว่า “ผู้บริหารตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะผู้บริหารโดยมุ่งความสำเร็จเพื่อประโยชน์สูงสุด”

3) ด้านการบริหารโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 4 ที่ว่า “มีการใช้เครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างประหยัด และเหมาะสม” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 5 ที่ว่า “ผู้บริหารเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่คิดและวางแผนการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ”

4) ด้านการบริหารงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “การบริหารงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมผู้บริหารมีน้ำใจช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 5 ที่ว่า “ผู้บริหารส่งเสริมศีลธรรมแก่เยาวชนให้ห่างไกลยาเสพติด”

5) ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 5 ที่ว่า “ผู้บริหารเคารพในสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกของผู้ร่วมงานไม่หลงอำนาจ ไม่ใช้อำนาจข่มขู่ผู้ร่วมงาน” ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “ผู้บริหารใช้คำพูดภาษาที่สุภาพเมื่อสนทนาพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง”

7.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Null Hypothesis)

8. อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย มีผลการวิจัยที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลเพิ่มเติมตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

8.1 ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมทั้งห้าด้านอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ให้ความสำคัญในการใช้หลักสาราณียธรรม 6 ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ ได้ดีมีประสิทธิภาพทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระครูนนทวิวัฒน์วีระมโฆ (มีนุสรณ์)** ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม 6 :กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม 6 : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี พบว่า เทศบาลตำบลปลายบางได้บริหารงานตามหลักสาราณียธรรมทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการบริหารจัดการองค์การ **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ ใช้กฎระเบียบหรือข้อบังคับต่อประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติให้บริการประชาชนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันโดยปราศจากอคติ บุคลากรบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ โปร่งใสตรวจสอบได้ เป็นคนมีคุณธรรมและศีลธรรมตั้งมั่นอยู่ในความถูกต้อง ไม่ประพฤติผิดจารีตประเพณีที่ติงามซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)** กล่าวว่ สีสลสามัญญตา : มีศีลบริสุทธิเสมอกันกับเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งหลายทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือมีความประพฤติสุจริตติงามถูกต้องตามระเบียบวินัยไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจของหมู่คณะ

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการบริหารงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่บริหารงานโดยทุกคน เป็นเสมือนครอบครัวเดียวกัน กินใช้ของส่วนกลาง ช่วยกันหาช่วยกันทำ แล้วนำมารวมไว้ ส่วนกลางแบ่งปัน แจกจ่ายใช้สอยร่วมกัน เป็นระบบที่ทุกคนไม่มีเป็นเจ้าของ หรือเป็นของส่วนตัว มีแต่ส่วนกลาง ส่วนกลาง รวยไม่ขาดแคลน ส่วนตัวจนไม่สะสมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระพงษ์พัฒนธีรปญโญ (คิดโตตา)** ได้ ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่นอำเภอ เมือง จังหวัดร้อยเอ็ดผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ด้านสาธารณโภคี อยู่ในระดับมาก

1) ด้านการบริหารจัดการองค์การ พบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหาร งานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “ผู้บริหารเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ พุดจาดี มีอัธยาศัยไมตรีดี ยิ้มแย้มแจ่มใส และมีความเป็นกันเอง” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ความมีมนุษยสัมพันธ์ มีอัธยาศัยไมตรี พุดจาดียิ้มแย้ม แจ่มใส และมีความเป็นกันเองเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ในการปฏิบัติงานและการให้บริการ เพราะจะทำให้เพื่อนร่วมงาน และผู้รับบริการรู้สึกอบอุ่นและประทับใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **คาร์ท(Cart)** กล่าวว่า ทักษะทาง มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสามารถในการเข้ากับผู้อื่นได้ทั้งกับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อน ร่วมงาน คือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ และมีความสามารถในการทำงานร่วมกันกับ ทุกคน หรือทำงานในลักษณะเป็นกลุ่ม เป็นทีม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า “ผู้บริหารได้บริหารงานด้วยความเสียสละ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม อุทิศตนเพื่องาน” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ผู้บริหารองค์การบริหารส่วน ตำบลหนองไผ่เป็นผู้ที่มีความตรงต่อเวลาและอุทิศเวลาให้แก่ทางราชการอย่างต่อเนื่อง โดยรักษากำหนด เวลาในการปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จทันเวลาทุกครั้งเช่นการมาลงเวลาปฏิบัติราชการตรงเวลาทุกวันและปฏิบัติ ราชการเต็มเวลาการไปร่วมในพิธี การเข้าประชุม การเข้ารับการอบรมสัมมนา ตรงต่อเวลาในการนัดหมาย ที่มีการจราจรติดขัด จะเตรียมพร้อม และไปก่อนเวลานัดหมาย หรือแม้แต่การนัดหมายในต่างจังหวัด จะ ไปตรงต่อเวลาทุกครั้ง และมีความตั้งใจในการปฏิบัติราชการอุทิศเวลาให้แก่ทางราชการด้วยความเสียสละ แม้จะเป็นนอกเวลาราชการทำงานให้เสร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **กาญจนา พิมพ์สุข** กล่าวถึง แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรม 6 ในการบริหารสถานศึกษา ตามความ คิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนในเขตพื้นที่ อำเภอเมืองขอนแก่นสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ควรส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีในสถานศึกษาโดยเฉพาะการเคารพ ซึ่งกันและกัน ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกันและกัน ความสามัคคี ความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบ วินัย ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สร้างขวัญและกำลังใจ การแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อหน้าที่ ช่วยเหลือผู้ร่วมงานด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ในการทำงานร่วมกันในสถาน ศึกษา อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) ด้านการบริหารงานคลัง พบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า**ผู้บริหารนั้นว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กรเนื่องจากเป็นผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายวางแผนการดำเนินงานแนวการปฏิบัติและเป็นตัวอย่างให้กับผู้อื่นที่อยู่ภายในองค์กรหากผู้บริหารเป็นผู้ที่มีจิตสำนึกในการวางนโยบายและยึดแนวทางในการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมอีกทั้งรู้จักการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและมีคุณธรรมย่อมส่งผลมีมายังองค์กรและสังคมโดยรวมทั้งนี้เพราะการบริหารงานคลังเป็นกระบวนการนับตั้งแต่ การจัดทำแผนพัฒนา การจัดทำงบประมาณรายจ่าย การจัดเก็บหารายได้ การใช้จ่ายเงินตามงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้างซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว. วชิรเมธี)** กล่าวว่าผู้บริหารงานที่ดีจะต้องมีวิธีการบริหารงานที่จะทำให้ชนะใจลูกน้องธรรมะสำหรับผู้บริหารงานคือจะต้องมีความหนักแน่นมั่นคงและสามารถเป็นเสาหลักในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกน้องได้มีความสามารถในการแบ่งงานให้ลูกน้องทำตามความชำนาญของแต่ละบุคคลและรู้จักกระจายอำนาจให้แก่ลูกน้องได้ช่วยแบ่งเบาภาระของตนเองดังนั้นผู้บริหารงานที่ดีจึงเป็นผู้ที่คอยดูแลภาพรวมในการทำงานของบุคคลในองค์การ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “ผู้บริหารให้คำแนะนำหรือชักจูงต่อเพื่อนร่วมงานอย่างสุภาพ” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า**ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ให้คำแนะนำหรือชักจูงเพื่อนร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา ด้วยความสุภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)** กล่าวว่าเมตตาทายกรรม : ตั้งเมตตาทายกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลังคือช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมคณะด้วยความเต็มใจแสดงกิริยาอาการสุภาพเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 4 ที่ว่า “ผู้บริหารตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะผู้บริหารโดยมุ่งความสำเร็จเพื่อประโยชน์สูงสุด” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า**ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะผู้บริหารโดยมุ่งความสำเร็จเพื่อประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **เสนาะ ดิยาว์** กล่าวไว้ว่าการบริหาร เป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้เนื่องจากทรัพยากรที่มีอยู่เมื่อใช้แล้วสามารถหมดลงได้ ดังนั้น ผู้บริหารในองค์การจะต้องบริหารงานให้เกิดทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3) ด้านการบริหารโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า**การบริหารงานด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ต้องใช้เทคนิคในการบริหารที่รอบครอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **คาร์ท (Cart)** กล่าวถึงทักษะทางด้านเทคนิค หมายถึง ความรู้ความสามารถในหน้าที่การงานที่รับผิดชอบคือ มีความรู้จริงในกระบวนการผลิต เทคนิค วิธีการปฏิบัติ เครื่องจักรอุปกรณ์ และปัญหาข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 4 ที่ว่า “มีการใช้เครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างประหยัดและเหมาะสม” **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า**องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่มุ่งมั่นที่จะพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและ

สอดคล้องกับแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยให้การสนับสนุนด้านเทคนิค วิชาการเครื่องมือ เครื่องจักรกลรถยนต์ บุคลากรในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาโครงสร้างพื้นฐานให้กับหมู่บ้านในตำบลหนองไผ่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **คาร์ท** (Cart) กล่าวถึงทักษะทางด้านเทคนิค หมายถึง ความรู้ความสามารถในหน้าที่การงานที่รับผิดชอบคือ มีความรู้จริงในกระบวนการผลิต เทคนิค วิธีการปฏิบัติ เครื่องจักรอุปกรณ์ และปัญหาข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 5 ที่ว่า “ผู้บริหารเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่คิดและวางแผนการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ” **ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า**ผู้บริหารเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ลงมือปฏิบัติงานตามการวางแผนงานข้อกำหนดขั้นตอนที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **คาร์ท** (Cart) กล่าวถึงทักษะทางการบริหาร หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ คือ มีความรู้ความสามารถในหน้าที่ทางการบริหาร ได้แก่การวางแผน การจัดองค์การ การจัดกำลังคน การอำนวยความสะดวก การควบคุม เป็นต้น เข้าใจในโครงสร้างขององค์การ และการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ มีความรู้ในระบบข้อมูลข่าวสาร มีความสามารถในการวางแผนและติดตามควบคุมงาน

4) ด้านการบริหารงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า การนำหลักสารานุกรมธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “การบริหารงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้บริหารมีน้ำใจช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ” **ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า**ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ ได้มีแผนงานเสริมสร้างคุณค่า และอนุรักษ์สืบทอดศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิตที่ดีงาม รวมถึงได้วางแผนงานการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมแก่ประชาชน โดยให้การช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานอย่างเต็มกำลังความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ธงชัยสมบุญ** ได้สรุปความสำคัญของการบริหารไว้ว่าการบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่กับการดำรงชีวิตของมนุษย์และ เป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์ดำรงชีพอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุกจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นผลทำให้องค์การต่างๆต้องขยายงานด้านบริหารให้กว้างขวางยิ่งขึ้นการบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคมความก้าวหน้าทางวิทยาการด้านต่างๆทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้ารวดเร็วยิ่งขึ้นการบริหารเป็นมรรควิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า การบริหารทำให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคตการบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์การฉะนั้นความสำเร็จของการบริหารจึงขึ้นอยู่กับปัจจัย สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่เป็นอันมาก การบริหารมีลักษณะต้องให้การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือซึ่งนักบริหารต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่างๆและการวินิจฉัยนี้เองที่เป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือในองค์กรย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการดำรงชีพอย่างฉลาดการบริหารกับการเมืองเป็นสิ่งคู่กันไม่อาจแยกจากกันโดยเด็ดขาดได้ ดังที่กล่าวกันว่า การเมืองกับการบริหารนั้นเปรียบเสมือนคนละด้านของเหรียญบาทอันเดียวกันฉะนั้นการศึกษาวិชาการการบริหารจึงต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมทางการเมืองด้วย

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 5 ที่ว่า “ผู้บริหารส่งเสริมศีลธรรมแก่เยาวชนให้ห่างไกลยาเสพติด”ที่เป็น**เช่นนี้**อภิปรายได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ ได้จัดทำโครงการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนของตำบลขึ้นเพื่อให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ห่างไกลยาเสพติด มีคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม มีความรักความสามัคคีต่อกันอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขพร้อมกับเป็นคนดีและคนเก่ง ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)** กล่าวว่าสาธารณโภคี: ได้ของสิ่งใดมาก็แบ่งปันกันคือเมื่อได้สิ่งใดมาโดยชอบธรรมแม้เป็นของเล็กน้อยก็ไม่หวงไว้ผู้เดียวนำมาแบ่งปันเฉลี่ยแจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกันข้อนี้ใช้อุปปฏิวัตต์โคติก็ได้

5) ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก **ที่เป็นเช่นนี้**อภิปรายได้ว่าผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่มีจิตใจเอื้อเฟื้อพร้อมที่จะให้การสงเคราะห์กับเพื่อนร่วมงานผู้ใต้บังคับบัญชาการให้คำแนะนำถ่ายทอดวิชาความรู้หรือเคล็ดลับในการทำงานต่างๆอย่างไม่ปิดบังให้อภัยเมื่อมีการผิดพลาดในการทำงานหรือมีการกระทบกระทั่งล่วงเกินกันเป็นผู้มีความอ่อนน้อมถ่อมตนพูดแต่สิ่งดีงามไพเราะอ่อนหวานมีความจริงใจและเป็นคนเสมอต้นเสมอปลายทำตัวให้เป็นประโยชน์ในทางหนึ่งทางใดเช่นให้การช่วยเหลือเมื่อได้รับการร้องขอหรือการสงเคราะห์ด้วยความเมตตาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **สุพินเกษาศุปตี**ได้กล่าวถึงความเสมอภาค (Equity) กล่าวคือผู้อยู่ใต้การบังคับบัญชาจะต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความมีเมตตาเท่าเทียมกันและยุติธรรม

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 5 ที่ว่า “ผู้บริหารเคารพในสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกของผู้ร่วมงานไม่หลงอำนาจ ไม่ใช่อำนาจข่มผู้ร่วมงาน”ที่เป็น**เช่นนี้**อภิปรายได้ว่าผู้บริหารเคารพในสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกของผู้ร่วมงาน ไม่ใช่ใช้อำนาจข่มผู้ร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระมหาจุฬิชาชัยขิเรณี (ว. วชิเรณี)** กล่าวว่าผู้บริหารงานที่ดีจะต้องมีวิธีการบริหารงานที่จะทำให้ชนะใจลูกน้องธรรมดาสำหรับผู้บริหารงานคือจะต้องมีความหนักแน่นมั่นคงและสามารถเป็นเสาหลักในการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกน้องได้มีความสามารถในการแบ่งงานให้ลูกน้องทำตามความชำนาญของแต่ละบุคคลและรู้จักกระจายอำนาจให้แก่ลูกน้องได้ช่วยแบ่งเบาภาระของตนเองดังนั้นผู้บริหารงานที่ดีจึงเป็นผู้ที่คอยดูแลภาพรวมในการทำงานของบุคคลในองค์การ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “ผู้บริหารใช้คำพูดภาษาที่สุภาพเมื่อสนทนาพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง”ที่เป็น**เช่นนี้**อภิปรายได้ว่าผู้บริหารใช้คำพูดภาษาที่สุภาพเมื่อสนทนาพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน แต่ยังมีบ้างที่ใช้ภาษาท้อถู่ในการสนทนา เพื่อความเป็นกันเองกับประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต)**กล่าวว่าเมตตาวจีกรรม : ตั้งเมตตาวจีกรรมในเพื่อนพรหมจรรย์ทั้งต่อหน้าและลับหลังคือช่วยบอกแจ้งสิ่งที่เป็นประโยชน์สั่งสอนแนะนำตักเตือนด้วยความหวังดีกล่าววาจาสุภาพแสดงความเคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

7.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคามผลการวิจัย พบว่า

1) ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** เพศชายและเพศหญิงต่างมีโอกาสได้ติดต่อขอรับบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ได้รับทราบข้อมูลในการให้บริการและการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาเอกมริ ตปญโญ (คงตางาม)** ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลัก สาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2) ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ไม่แตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** อายุไม่มีผลต่อความคิดเห็น ซึ่งประชาชนสามารถที่รู้ถึงระบบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้เป็นอย่างดี และประชาชนมีโอกาสมาติดต่อขอรับบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้ได้รับทราบข้อมูลในการให้บริการและการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระพงษ์พัฒน์ วีธิรปญโญ (คิดโสตา)** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น อำเภอมือ่ง จังหวัดร้อยเอ็ดผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่นไม่ต่างกัน

3) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ **ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า** ประชาชนทุกระดับการศึกษาสามารถได้รับทราบถึงการให้บริการและการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลได้เป็นอย่างดีไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระพงษ์พัฒน์วีธิรปญโญ (คิดโสตา)** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น อำเภอมือ่ง จังหวัดร้อยเอ็ดผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่นไม่ต่างกัน

9. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้วเสนอแนะ โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

9.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมทั้งห้าด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้น คณะผู้บริหาร

ควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยจัดอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรเกี่ยวกับหลักสาราณียธรรม 6 ว่าเป็นหลักธรรมเกี่ยวกับอะไร และนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างไร และรณรงค์ให้บุคลากรใช้หลักสาราณียธรรม 6 ในการบริหารงานภายในองค์กรอย่างจริงจัง รวมถึงสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรทุกคนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ ที่ตนได้รับมอบหมาย

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการบริหารจัดการองค์การ ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยบริหารให้เกิดความรักและความเคารพซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกิจธุระต่างๆ โดยเต็มใจกล่าววาจาที่สุภาพต่อกัน ไม่ด่าทอ นินทา กล่าวร้าย หรือพูดคำหยาบ สั่งสอน แนะนำ ตักเตือนกันด้วยความหวังดี หน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการบริหารงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของศาสนาและวัฒนธรรม ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆ สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้นๆ ที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น เพื่อแสดงสภาพชีวิตและความเป็นมาของชุมชน อันจะสร้างความรู้และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วย

1) ด้านการบริหารจัดการองค์การ พบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “ผู้บริหารเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ พูดจาดี มีอัธยาศัยไมตรีดี ยิ้มแย้มแจ่มใส และมีความเป็นกันเอง” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยควรจัดกิจกรรมในการสร้างความสามัคคีกลมเกลียวให้เกิดขึ้นในองค์กร มองกันในด้านดี มีหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใสต่อกันคิดดีต่อกันไม่คิดอิจฉาริษยาหรือไม่คิดมุ่งร้ายพยาบาทหากทุกคนคิดแล้วปฏิบัติเหมือนกันความสามัคคีก็จะเกิดขึ้นในสังคม เพื่อความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันในการพัฒนาองค์กร นำไปสู่ความสำเร็จของการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 3 ที่ว่า “ผู้บริหารได้บริหารงานด้วยความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม อุทิศตนเพื่องาน” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยควรส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การรู้จักแบ่งสิ่งของให้กันและกันตามโอกาสอันควร เสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เพื่อแสดงความรักความหวังดีของผู้ที่อยู่ในสังคมเดียวกัน

2) ด้านการบริหารงานคลัง พบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยควรส่งเสริมความประพฤติสุจริตดีงาม ถูกต้องตามระเบียบวินัย ไม่ปฏิบัติตนให้เป็นที่น่ารังเกียจของหมู่คณะ ความรักใคร่สามัคคี มีความประพฤติสุจริตปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของหมู่คณะไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “ผู้บริหารให้คำเสนอแนะหรือทักท้วงต่อเพื่อนร่วมงานอย่างสุภาพ” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยให้

คำแนะนำ ทักท้วง ด้วยความสุภาพ อ่อนโยน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 4 ที่ว่า “ผู้บริหารตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะผู้บริหารโดยมุ่งความสำเร็จเพื่อประโยชน์สูงสุด” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยส่งเสริมให้ทุกคนในองค์กรตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตน อย่างเต็มกำลังความสามารถ และด้วยความเต็มใจ

3) ด้านการบริหารโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยสนับสนุนการคมนาคม การก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซม บำรุงรักษา ถนนและรางระบายน้ำ การจัดสร้าง โดยการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ตั้งแต่การเสนอความคิดเห็น การวางแผน การปฏิบัติงาน ได้แก่ การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง คณะกรรมการเปิดซอง คณะกรรมการตรวจรับงานจ้าง รวมทั้งมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโครงการ เพื่อให้ได้โครงการที่มีคุณภาพเกิดประโยชน์มากที่สุด และใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 4 ที่ว่า “มีการใช้เครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างประหยัดและเหมาะสม” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยการส่งเสริมให้ใช้เครื่องใช้และอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างประหยัดและคุ้มค่า

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 5 ที่ว่า “ผู้บริหารเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่คิดและวางแผนการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่คิดและวางแผนการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4) ด้านการบริหารงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “การบริหารงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้บริหารมีน้ำใจช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยควรส่งเสริมวัฒนธรรมความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกันและกัน แสดงออกถึงความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อหน้าที่ช่วยเหลือผู้ร่วมงานด้วยความเต็มใจ แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกัน ในการทำงานร่วมกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 5 ที่ว่า “ผู้บริหารส่งเสริมศีลธรรมแก่เยาวชนให้ห่างไกลยาเสพติด” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยจัดทำโครงการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนขึ้นอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ห่างไกลยาเสพติด มีคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม

5) ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า การนำหลักสาราณียธรรม 6 มาใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยควรส่งเสริมการมีความคิดเห็นอย่าง

เดียวกัน คิดในสิ่งที่ตรงกัน ปรับมุมมองให้ตรงกัน รู้จักแสวงหาจุดร่วม และ สงวนไว้ซึ่งจุดต่างของกันและกัน ไม่ยึดความคิดเห็น หรือความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอยู่เสมอ มีความเห็นชอบร่วมกันยอมรับในหลักการหรือความถูกต้องอันเดียวกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 5 ที่ว่า “ผู้บริหารเคารพในสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกของผู้ร่วมงานไม่หลงอำนาจ ไม่ใช่อำนาจข่มผู้ร่วมงาน” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยควรส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีในองค์กร โดยเฉพาะการเคารพซึ่งกันและกัน ผู้ย่อยเคารพและให้เกียรติผู้ใหญ่หรืออาวุโสกว่าผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกียรติผู้บังคับบัญชา เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในองค์กร

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 2 ที่ว่า “ผู้บริหารใช้คำพูด ภาษาที่สุภาพ เมื่อสนทนาพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน เป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง” ดังนั้น คณะผู้บริหารควรรักษามาตรฐานและสนับสนุนให้ถึงระดับมากที่สุด โดยส่งเสริมการใช้คำพูดที่สุภาพ อ่อนโยน ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง

9.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์หลังจากมีการนำหลักสารานีธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

2) ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลตามหลักสารานีธรรม 6 หรือตามหลักธรรมอื่นๆ ในพระพุทธศาสนา โดยเปลี่ยนขนาดพื้นที่ในการศึกษาวิจัยให้กว้าง และขนาดใหญ่ขึ้น อาจเป็นระดับจังหวัด ระดับประเทศ หรือเป็นองค์กรปกครองอื่น ๆ

3) ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กับการวิจัยเชิงปริมาณ ในการบริหารงานตามหลักสารานีธรรม 6 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี เช่น สัมภาษณ์แบบเชิงลึก การสังเกตการณ์โดยมีส่วนร่วม เพื่อต้องการทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนได้อย่างครอบคลุมครบถ้วนทุกด้าน

10. บรรณานุกรม

กาญจนา พิมพ์สุข. “การประยุกต์ใช้หลักสารานีธรรม 6 ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2555.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. **การปกครองท้องถิ่นไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิเศษพริ้นท์ติ้งเซนเตอร์, 2539.

เดชศักดิ์ อังเกลียวลม. “บทบาทหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามความคิดเห็นของสมาชิกสภาเทศบาล สุขาภิบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดชัยภูมิ”. **วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2542.

เทศบาลตำบลหนองไผ่. “แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2558 - พ.ศ. 2560)”. มหาสารคาม : เทศบาลตำบลหนองไผ่, 2557, (อัดสำเนา).

ธงชัยสมบุญ. **การบริหารและจัดการมนุษย์ในองค์กร**. กรุงเทพมหานคร : ปราชญ์สยาม, 2549.

พระครูนนทวิวัฒน์วีระมโฆ (มีนุสรณ์). “การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสารานีธรรม 6 : กรณีศึกษา

เทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต.**

บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2553.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) **ภาวะผู้นำพิมพ์ครั้งที่ 7** กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, 2526.

พระธรรมปิฎก ป.อ. ปยุตโต. **ภาวะผู้นำ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุขภาพใจ, 2526.

พระพงษ์พัฒนธีรปัญญา(เคิดโสตา). “การบริหารงานตามหลักสราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล
ขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2556.

พระมหาวุฒิชัยวชิรเมธี(ว. วชิรเมธี). **คนสำราญงานสำเร็จ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอมรินทร์
พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัดมหาชน, 2550.

พระมหาเอกมริ ตปโณ คงตางาม. “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักสราณียธรรม
ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี”. **วิทยานิพนธ์พุทธ
ศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2553.

สุพิณเกษาศุภต์. **พฤติกรรมองค์การ ความรู้เบื้องต้นในการบริหารทรัพยากรมนุษย์**. กรุงเทพมหานคร :
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.

เสนาะ ดิยาวี. **การบริหารงานบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร : อักษรสมัย, 2544.

Cart. Robert L. **Statistical Analysis in Psychology and Education**. 3 rded. New York : Mc
Graw – Hill. 1979.

11. คำขอบคุณ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้จาก ดร.ไพรัช พันธ์ชมภู และ ดร. สุวัฒน์จิตต์จันทร์
อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความละเอียด
ถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขออนุโมทนาขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ขอขอบคุณ
พระอุดมเกียรติ วิสุทธาจาโร (ทองปั้น) อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
นายอาทิตย์ แสงแจวก อาจารย์พิเศษ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ห้องเรียนร้อยเอ็ด และ
นายนิคม ปักกาโล นายกองการบริหารส่วนตำบลดงยาง อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ที่ให้ความอนุเคราะห์
ในในการตรวจสอบรวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ ขออนุโมทนาขอบคุณ
รองศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.สุกิจ ชัยมุสิก ประธานกรรมการ รองศาสตราจารย์ศรัชัย ท้าวมิตร และ
ดร.ยุทธนา ประณีต กรรมการ ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไข รูปแบบ และให้ข้อเสนอแนะอย่างเป็นระบบ จนทำให้
วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้นขออนุโมทนาขอบคุณนายกองการบริหารส่วนตำบล บุคลากร
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคามและประชาชนทุกท่านที่กรุณาให้ความ
ช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลในการค้นคว้าวิจัยจนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้
อย่างสมบูรณ์ คุณประโยชน์อันพึงมีแก่การศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบความดีในส่วนของ
การศึกษาค้นคว้านี้แก่บิดา มารดา และบุพการีชน ผู้มีพระคุณทั้งมวล อุปัชฌาย์ ครู-อาจารย์ผู้เคยอบรม
สั่งสอนแก่ผู้วิจัยทั้งในอดีตและปัจจุบัน ขอท่านทั้งหลายจงมีความสุข ความเจริญยิ่งในคุณงามความดีด้วยเทอญ